

תוכנית תואר שני במדיניות ותיאוריה של האמנויות M.A

ראש התוכנית: ד"ר ליאת פרידמן

מרכז מגמת אוצרות: מר יגאל צלמונה

יועץ אקדמי: ד"ר דרור פימנטל

רכזת התכנית: גב' קרן כהן

טלפון: 02-5631584

דוא"ל: m.a.prg@bezalel.ac.il

בשנים האחרונות הולך ומתהווה, בארץ ובעולם, שיח תרבותי חדש שבמוקדו גישה רב-תחומית לתרבות על מרכיביה השונים: האמנות, העיצוב והארכיטקטורה נבחנים לאורן של גישות מחקריות שמוקדן במדעי הרוח והחברה. במסגרת זו מתחזק הצורך בדיון תיאורטי ובהכשרה מקצועית בתחומים הנלווים לעולם האמנות והעיצוב: ניהול מוסדות אמנות ותרבות, אוצרות, מוזיאולוגיה, ביקורת האמנות, ההיסטוריה של העיצוב ומדיניות התרבות. תחומים אלו, שמקצתם מסייעים בתיווך בין היוצרת/ת לבין הקהל, הם בעלי חשיבות מכרעת בהתגבשותה של התרבות הישראלית בכלל והמדיניות בנושאי האמנויות בפרט.

העדר מסלולי הכשרה בארץ לאנשי ולנשות מקצוע בתחומים אלו הביא ליצירת מחסור משמעותי בכותבים/ות, מבקרים/ות, אוצרים/ות ומנהלי/ות מוסדות תרבות המוכשרים לתרום לעולם התרבות והיצירה בחברה הישראלית.

אל מול תכנית מ.א. מחקריות העוסקות בהיסטוריה של האמנות והפועלות באוניברסיטאות השונות בארץ, ניכר חסרונה של תכנית מ.א. בעלת אופי מחקרי, הצומחת דווקא בתוך סביבה יוצרת ואשר בוגריה ובוגרותיה יוכלו לתרום הן להיבטים התיאורטיים והן להיבטים המעשיים של התרבות בישראל.

מרכיבי התכנית

התכנית חותרת לשלב בין חקירה תיאורטית של שדה האמנות, העיצוב והתרבות בישראל והבנה מעמיקה במהות האמנות ותולדותיה לבין התמצאות במתרחש בשדה האמנות והתרבות בישראל כיום, מעורבות בו ופעולה בתוכו.

התכנית מיועדת לבוגרי/ות תואר ראשון שהשלימו את התמחותם בעולמות היצירה השונים הנלמדים בבצלאל, במוסדות אחרים לאמנות ולעיצוב או במדעי הרוח והחברה, המחפשים לעצמם מסגרת ייחודית, באמצעותה יוכלו להמשיך את לימודיהם, או לרכוש את הרקע האינטלקטואלי הנדרש להתמחותם המקצועית.

התכנית, על שתי מגמות ההתמחות שבה: מגמת האוצרות ומגמת הכתיבה הביקורתית תעניק לסטודנטים/ות בסיס תיאורטי נרחב בתחום התיאוריות הביקורתיות והמחקר העכשווי בשדה האמנות והתרבות העולמי והישראלי.

מגמת האוצרות - מיועדת להכשרת דור חדש של אוצרים/ות מקצועיים בעלי/ות רקע היסטורי ותיאורטי נרחב. מתוך הכרה בחשיבות תהליך ההכשרה של אוצרים/ות, כוללת תכנית הלימודים במגמה מכלול של קורסים המשלבים בין התיאוריה לבין הפרקטיקה של משרת האוצרות למרכיביה אשר תכליתם להעמיק ולהעשיר את יכולות האוצרת/ת כמי שמופקד/ת על תפקיד תיווך מרכזי בין היוצרים/ות לבין הקהל.

מגמת הכתיבה הביקורתית – מיועדת להכשרת דור חדש של מבקרי/ות אמנות מקצועיים בעלי/ות רקע היסטורי ותיאורטי נרחב, כותבי/ות קטלוגים וכיוצא בזה. תכנית הלימודים במגמה כוללת קורסים המשלבים בין התיאוריה של היצירה לבין הפרקטיקה של הכתיבה, תוך שכלול יכולות הכתיבה, הניסוח והביקורת של הסטודנטים.

מגוון הקורסים המוצע בשתי מגמות ההתמחות של התכנית יאפשר לסטודנט/ית לגבש כיוון התמחות מעמיק הן במסלול המחקרי והן במסלול הלא מחקרי. קבוצות הלימוד הקטנות וההנחיה האישית יבטיחו יחס אישי וקרבה בין הסטודנטים/ות לבין המרצים/ות. וסביבת היצירה הייחודית של בצלאל תאפשר לסטודנטים/ות מגע ישיר עם פרקטיקת האמנות והעיצוב כיום.

סגל המרצים והמרצות

ד"ר אליעזר מלכיאל
אמילי בילסקי
ד"ר אריק גלסנר
ארנה קזין
ד"ר אשר סלה
ד"ר גלית וולנר
ד"ר דליה מרקוביץ
ד"ר דרור פימנטל
ד"ר טל בן צבי
יגאל צלמונה
יובל סער
ד"ר יעל כדורי
ד"ר יעל רוזין
ד"ר יצחק בנימיני
ד"ר ליאת פרידמן
פרופ' מנחם בריןקר
נרית נלסון
ניקולא טרזי
נועם סגל
ד"ר רועי ברנד
ד"ר שמוליק מאירי

תקופת הלימודים

הלימודים יתקיימו בימי רביעי וחמישי. בימי רביעי בבית הנסן ובימי חמישי בבצלאל הר הצופים ירושלים.

היקף הלימודים

הדרישות הלימודיות כוללות 48 נ"ז מתוכן 6 נ"ז לפרויקט גמר ותזה במסלול המחקרי. ו-52 נ"ז מתוכן 6 לפרויקט גמר במסלול הלא מחקרי.

דרישות התוכנית למעבר משנה לשנה וקבלת תואר מוסמך

מעבר משנה א' לשנה ב' מותנה בנוכחות הסטודנט/ית בכל הקורסים אשר הוגדרו במערכת לימודיו, בעמידה בכל החובות, ובקבלת ציון ממוצע של 75 לפחות בכל קורסי החובה (עבור המשך לימודים במסלול הלא מחקרי) או 85 לפחות בכל קורסי החובה (עבור המשך לימודים במסלול המחקרי).

לצורך קבלת תואר M.A, יהא על הסטודנט/ית:

- לצבור 48 נ"ז במסלול המחקרי או 52 נ"ז במסלול הלא מחקרי.
- להגיש פרויקט גמר, כמפורט בהמשך.
- להגיש 2 עבודות בהיקף סמינריון ל-2 מתוך 4 הסמינרים הנלמדים בתכנית.
- נוכחות חובה במפגשי קולוקוויום במהלך השנתיים הראשונות.
- לעמוד בכל הדרישות המנהליות הנדרשות מסטודנט/ית בבצלאל.

מדיניות איחור בהגשת מטלות הקורס

- לא ניתן להגיש באיחור מטלות המוגדרות כמבחן בית, סטודנט שמסיבה כלשהי לא יעמוד במועד הגשת מבחן הבית במועד א' ראשי לגשת למועד ב'.
- עבודות/עבודות סמינר- במקרים חריגים, יש להעביר בקשה להגשה באיחור, על הבקשה להגיע לרכזת התכנית לפני מועד ההגשה בפועל. אישור הבקשה מותנת באישור ועדת ההוראה של התכנית ומרצה הקורס
- הגשה באיחור ללא סיבה חריגה ומוצדקת, מותנת באישור וועדת ההוראה ומרצה הקורס וזו תוביל להורדה בציון של 10 נקודות.
- אי הגשת עבודה בקורס תוביל לרישום מחדש בתשלום בשנת הלימודים העוקבת, במידה וקורס זה לא יתקיים בשנה העוקבת, יהיה על הסטודנט להירשם לקורס אחר ועמוד בדרישות הקורס כשאר הסטודנטים.

פרויקט גמר

פרויקט הגמר מתייחס להיבט מעשי של הלימודים.
הפרויקט מקנה 6 נ"ז והוא חלק בלתי נפרד מחובות התכנית.

על כלל הסטודנטים/ות להתמחות במגמתם, השילוב יעשה בדרכים שונות במסלול האוצרות ובמסלול הכתיבה הביקורתית:

פרויקט גמר במגמת אוצרות:

התמחות במוסד אמנות- כחלק מפרויקט הגמר מחויב כל סטודנט/ית במגמת האוצרות בהתמחות מעשית. ההתמחות יכולה להיעשות במוסד מוזיאוני/גלריה גדולה בארץ או בחו"ל או באצירת תערוכה בגלריה בצלאל או בחלל גלרי אחר. משך ההתמחות 50 שעות מינימום (תלוי במקום ההתמחות) כשבסופה י/תתבקש הסטודנט/ית להציג אישור והערכה המוסד בו התמחה/תה על איכות העבודת. לרשות הסטודנטים/ות תעמוד רשימת הצעות למקומות התמחות בארץ ובחו"ל ובמקביל, ביכולתם/ן להציע מקומות נוספים בהתאם להעדפותיו/ה. העברת בקשות מתקיימת בתיווך מר יגאל צלמונה, מרכז מגמת האוצרות ובאמצעות המחלקה לקשרי חוץ של "בצלאל".

מטלת הכתיבה - טרם ההתמחות הסטודנט/ית מתבקש/ת לעלות שאלה מחקרית אותה ת/ירצה לחקור במהלך ההתמחות. עם סיומה, ת/יתאר את פעול הכתיבה ומסקנותיו/ה כטקסט פרשני-ביקורתי ברמה אקדמית עד 20 ע"מ (היקף מדויק יקבע בהתאם להתמחות). על מטלת הכתיבה להיות בקשר ישיר להתמחות המעשית.

פרויקט הגמר במגמת הכתיבה הביקורתית:

התמחות בפרויקט הגמר יעשה במסגרת מגזין "אליפסיס", המגזין המקוון של התוכנית. המגזין מופק ומופעל על-ידי סטודנטים וסטודנטיות במגמת הכתיבה הביקורתית בתוכנית בהנחייתו של יובל סער, במסגרתו על הסטודנטים/ות להפיק, לערוך ולכתוב.

מטרת המגזין לשמש במה למגוון רחב של מאמרים ורשימות ביקורת בנושאי חברה, תרבות ואמנות, וכן במה לתערוכות וירטואליות. המגזין פועל מתוך שיח תרבותי שבמוקדו גישה רב-תחומית לתרבות על מרכיביה השונים, ומתוך חתירה לשילוב החקירה התיאורטית עם מעורבות ופעולה בתוך שדה האמנות, התרבות והחברה העכשווי.

הנחיית פרויקט גמר

לכל סטודנט/ית מתמחה/ת/יותאם מנחה אשר ת/ילוה אותו/ה בתהליך הפרויקט.

התזה במסלול המחקרי

סטודנט/ית שהשלים/מה את הלימודים בשנה א' בציון ממוצע של 85 לפחות רשאי/ת להגיש עבודת תזה במסלול המחקרי. סטודנטים/ות המעוניינים להגיש עבודת תזה במסלול המחקרי ישתתפו בסדנת תזה אחת לשבועיים במהלכה, יגישו הצעת מחקר ראשונית למזכירות התוכנית. ועדת ההוראה של התוכנית תתכנס לדון בהצעה ויועץ ה-M.A של התוכנית יסייע לסטודנט/ית במציאת מנחה לעבודת התזה. עבודת התזה תיבחן על ידי לא פחות משלושה בוחנים, כולם/ן בעלי/ות תואר שלישי בדרגת מרצה בכיר ומעלה. לפחות שניים מהם/ן חברי סגל במוסדות אחרים להשכלה גבוהה הפעילים/ות במחקר, ולפחות אחד/ת מהם חבר/ת סגל באוניברסיטה (כל זאת, בהתאם לנדרש בהחלטת המועצה בדבר לימודים לתואר שני עם תזה במכללות). היקף עבודת התזה יהיה עד 80 עמודים (22,000 סימני דפוס). תלמיד/ה שנבחר/ה למסלול המחקרי ולא הגישה/ה עבודת תזה ת/יוכל להשלים קורסים חסרים לצורך קבלת M.A לא מחקרי עד שנתיים מיום סיום הלימודים בתוכנית.

מבנה התוכנית

מבנה תכנית הלימודים במסלול המחקרי

<u>שנה א'</u>		
6 קורסי חובה מבואיים	= 6 ש"ש	12 נ"ז
4 קורסי בחירה מבואיים	= 4 ש"ש	8 נ"ז
2 סמינרים	= 4 ש"ש	8 נ"ז
<hr/>		
סה"כ	14 ש"ש	28 נ"ז

* תכנית הלימודים בשנה א' הנה זהה עבור כלל הסטודנטים בתכנית.

<u>שנה ב'</u>		
2 קורסים מתקדמים	= 2 ש"ש	4 נ"ז
1 קורס בחירה	= 1 ש"ש	2 נ"ז
2 סמינרים	= 4 ש"ש	8 נ"ז
פרויקט גמר	= 1 ש"ש	6 נ"ז
<hr/>		
סה"כ	8 ש"ש	20 נ"ז

סה"כ לימודי התכנית במסלול המחקרי: 22 ש"ש = 48 נ"ז.
 עמידה בדרישות פרויקט גמר והתזה מהווה תנאי להשלמת החובות האקדמיים.

מבנה תכנית הלימודים במסלול הלא מחקרי

שנה א'

6 קורסי חובה מבואיים	6 ש"ש =	12 נ"ז
4 קורסי בחירה מבואיים	4 ש"ש =	8 נ"ז
2 סמינרים	4 ש"ש =	8 נ"ז
סה"כ		14 ש"ש = 28 נ"ז

* תכנית הלימודים בשנה א' הנה זהה עבור כלל הסטודנטים בתכנית

שנה ב'

2 קורסים מתקדמים	2 ש"ש =	4 נ"ז
3 קורסי בחירה	3 ש"ש =	6 נ"ז
2 סמינרים	4 ש"ש =	8 נ"ז
1 פרויקט גמר	1 ש"ש =	6 נ"ז
סה"כ		10 ש"ש = 24 נ"ז

סה"כ לימודי התכנית במסלול הלא מחקרי: 24 ש"ש = 52 נ"ז.
 עמידה בדרישות פרויקט הגמר מהווה תנאי להשלמת החובות האקדמיים.

פירוט הקורסים
שנה א'
לימודי חובה

סמסטר א'

2 נ"ז	פרופ' מנחם ברין	מילון מונחי הביקורת א'
2 נ"ז	ארנה קזין	סדנה בכתיבה ביקורתית
2 נ"ז	יגאל צלמונה	אמנות ישראלית בראי ההיסטוריה
2 נ"ז	ד"ר ליאת פרידמן	המעשה הביקורתי
4 נ"ז	ד"ר דליה מרקוביץ	סמינר: אמנות וזהות

כמו כן, נוכחות נדרשת במפגשי קולוקוויום-א+ב בהנחיית, ד"ר ליאת פרידמן, ניקולא טרזי ופרופ' עדי שטרן.

סמסטר ב'

2 נ"ז	ד"ר דרור פימנטל	מילון מונחי הביקורת ב'
2 נ"ז	ד"ר שמוליק מאירי	סוגיות במוזיאולוגיה
4 נ"ז	ד"ר רועי ברנד	סמינר: שדה האמנות

כמו כן, נוכחות נדרשת במפגשי קולוקוויום-א+ב בהנחיית, ד"ר ליאת פרידמן, ניקולא טרזי ופרופ' עדי שטרן.

לימודי בחירה

על כל סטודנט בשנה א' לבחור 4 קורסי בחירה

סמסטר א'

2 נ"ז	נירית נלסון, נועם סגל	פרקטיקות אוצרותיות
2 נ"ז	ד"ר יעל רוזין וד"ר גלית וולנר, ד"ר ליאת פרידמן	אנחנו זה לא כולם.
2 נ"ז	ד"ר שמוליק מאירי	מוזיאונים, לאומיות, זהות
2 נ"ז		*מקרה בוחן: ואריאציות בשדה האמנות, ניקולא טרזי
2 נ"ז		*אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה, אמילי בילסקי
2 נ"ז	ד"ר רועי ברנד	**ביקורי סטודיו
2 נ"ז	ד"ר אשר סלה	תרבות וזהות בעידן הגלובלי

*הקורס יתקיים באנגלית, הקורס של אמילי בילסקי הנו קורס שנתי שיתקיים אחת לשבועיים
**הקורס ביקורי סטודיו יתקיים בימי ראשון בסלמה 60 תל אביב אחת לשבועיים בין השעות 11.30-15.30

סמסטר ב'

2 נ"ז	יגאל צלמונה	אוצרות בין תיאוריה לפרקטיקה
2 נ"ז	ד"ר אשר סלה	ביקורת, פרשנות ומה שבניהן
2 נ"ז	ד"ר יעל כדורי	הטקסט הפרפורמטיבי: כתיבה על אמנות חזותית בת חלוף
2 נ"ז	ד"ר דרור פימנטל	על המבט
2 נ"ז	ד"ר רועי ברנד	הארכיאולוגיה של החושים
2 נ"ז		*אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה, אמילי בילסקי

28 נ"ז סה"כ

**שנה ב'
מגמת כתיבה ביקורתית
לימודי חובה**

2 נ"ז	גב' ארנה קזין	סדנה בכתיבה ביקורתית- מהמניפסט אל המסה
2 נ"ז	ד"ר אליעזר מלכיאל	הפילוסופיה של התפיסה
4 נ"ז	ד"ר ליאת פרידמן	*סמינר: האם האמנות היא שפה? סמינר: כתיבה על תרבות ואמנות – על תרבות ועל ביקורת תרבות
4 נ"ז	ד"ר אריק גלסנר	פרויקט גמר, מגזין 'אלפסיס'
6 נ"ז	יובל סער	

כמו כן, נוכחות נדרשת במפגשי קולוקוויום- א+ב
בהנחיית, ד"ר ליאת פרידמן, ניקולא טרזי ופרופ' עדי שטרן.

**שנה ב'
מגמת אוצרות**

לימודי חובה

2 נ"ז	נירית נלסון	אוצרות במבט ביקורתי
2 נ"ז	ד"ר אליעזר מלכיאל	הפילוסופיה של התפיסה
4 נ"ז	ד"ר ליאת פרידמן	סמינר: האם האמנות היא שפה?
4 נ"ז	ד"ר טל בן צבי	סמינר: המוזיאון בין היסטוריה והתיאוריה
6 נ"ז		פרויקט גמר

כמו כן, נוכחות נדרשת במפגשי קולוקוויום- א+ב
בהנחיית, ד"ר ליאת פרידמן, ניקולא טרזי ופרופ' עדי שטרן.

לימודי בחירה - פתוחים לשתי המגמות
על סטודנט במסלול מחקרי לבחור קורס בחירה 1
על סטודנט במסלול שאינו מחקרי לבחור 3 קורסי בחירה

2 נ"ז	ד"ר יעל רוזין, ד"ר גלית וולנר, ד"ר ליאת פרידמן	אנחנו זה לא כולם.
2 נ"ז	ד"ר שמוליק מאירי	מוזיאונים, לאומיות, זהות
2 נ"ז	נועם נסגל, נירית נלסון	פרקטיקות אוצרותיות
2 נ"ז	ניקולא טרזי	*מקרה בוחן: ואריאציות בשדה האמנות
2 נ"ז	רשתות של השפעה, אמילי בילסקי	*אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה 20:
2 נ"ז	ד"ר רועי ברנד	**ביקורי סטודיו
2 נ"ז	יובל סער	קטלוגים
		עולם שלישי ותיאוריה פוסט-
2 נ"ז	ד"ר טל בן צבי	קולוניאלית באמנות פלסטינית עכשווית
4 נ"ז	ד"ר יצחק בנימיני	***סמינר בחירה- אמנות ומונותיאזם

*הקורס יתקיים באנגלית, הקורס של אמילי בילסקי הנו קורס שנתי ויתקיים אחת לשבועיים
**הקורס ביקורי סטודיו יתקיים בימי ראשון בסלמה 60 תל אביב אחת לשבועיים בין השעות 11.30-15.30
*** מותנה באישור וועדת הוראה ומוגבל במספר המקומות – במקום סמינר האם האמנות היא שפה

6 נ"ז		פרויקט גמר: הנחייה אישית
24 נ"ז	סה"כ למסלול בלי תזה	
20 נ"ז	סה"כ למסלול עם תזה	

שינויים בידיעון בצלאל

רשויות המחלקה והאקדמיה רשאיות לערוך שינויים ותיקונים בתכנים המופיעים בידיעון זה, להוסיף עליהם, לגרוע מהם או לבטלם בכל עת במהלך שנת הלימודים. הודעה על כל שינוי כאמור, תפורסם במודעות בלוחות המחלקה ו/או בדרך ראויה אחרת. השינויים מחייבים את כלל הסטודנטים, גם אם נקבעו או נכנסו לתוקף לאחר שהחלו את לימודיהם.

רשימת הקורסים

שנה א' לימודי חובה

מילון מונחי הביקורת: תיאורטי והיסטורי א' + ב' פרופ' מנחם ברינקר, ד"ר דרור פימנטל

2 ש"ש, 4 נ"ז

הקורס יעקוב אחרי התהליך ההיסטורי של התהוות המונחים העיקריים שבהם אנו משתמשים להערכת יצירות אמנות ולפרשנותן. ההתחלה היא במונחים שנוצרו בפואטיקה של אריסטו - אחדות, אחדות אורגנית, הסתברות, עקיבות, הכרחיות. ההמשך במושגי הז'אנר והמימזיס כפי שהובנו בימי הביניים וברנסאנס, המושגים שהוסיפו האסתטיקה וביקורת האמנות של המאה הי"ח: מושגי הגאון, ה'טעם', ה'כללים' הניאו-קלאסיים והחל מן הפרה-רומנטיקה התפיסה של ה'מקוריות' כערך עליון. לבסוף יהיה דיון בכמה הרהורים ספקניים וביקורתיים לגבי בסיס ההערכה האסתטית השייכים למאה העשרים.

סדנה בכתיבת ביקורתית

ארנה קזין

קורס חובה

2 ש"ס, 2 נ"ז

מטרת הסדנה היא להעמיק את היכרותם של הסטודנטים עם שדה ביקורת התרבות, על הסוגות הספרותיות השונות המובילות אותו, בשני תחומים עיקריים, והם: 1. ביקורת אקטואלית על יצירות התרבות ומוצריה - רשימות ביקורת על תערוכות, מופעים, ספרים - המופיעה באופן מסורתי בעיתונים ובכתבי עת ובאחרונה גם בבלוגים ומגזינים מקוונים. 2. ביקורת התרבות במובן הרחב, הסוציולוגי - מסות של ביקורת על אודות הנורמות, הערכים והסמלים המשותפים לחברה [כולל יצירות התרבות ומוצריה] - כפי שזו מופיעה באופן מסורתי בכתבי עת ובספרים.

בסדנה נכיר כמה יצירות של ביקורת תרבות, שיסמלו נקודות ציון בהתפתחות הביקורת בתחום התרבות, מ"הדרשה על ההר" של ישו, דרך "וואלדן" של הנרי דיוויד תורו, "חדר משלך" של וירג'יניה וולף ו"תולדות המיניות" מאת מישל פוקו, ועד ליצירות עכשוויות של ביקורת תרבות ובהן "כלכלה בגרוש" של ברברה ארנרייך, "אומת המזון המהיר" מאת אריק שלוסר, "נו לוגו", מאת נעמי קליין, ו"המחלה כמטפורה" ו"להתבונן בסבלם של אחרים" מאת סוזן סונג.

ואולם עיקרה של הסדנה הוא עצם ההתנסות בכתיבת ביקורת. בסדנה יוזמנו הסטודנטים לעמוד בסטנדרטים של כתיבה במיטבה: דיוק, כנות, חקירה; הם יונחו לרכוש כלים של ביקורת תרבות - התבוננות במניעים ובכוחות הפועלים בחברה; הם יודרכו לשאול שאלות על המובן מאליו.

ז'אנר הביקורת הוא סוגה ספרותית העומדת בזכות עצמה, בעלת סט של ערכים וסטנדרטים, והסטודנטים ילמדו להכירה תוך כדי כתיבה. במהלך הסדנה יתבקשו הסטודנטים לבחור

יצירה אחת אקטואלית – יצירה ספרותית, יצירת אמנות, מופע או מחזה – ולכתוב עליה רשימת ביקורת מהסוג העיתונאי. וכן, יתבקשו הסטודנטים לבחור תופעה חברתית שמעניינת אותם בישראל כיום, ולכתוב על אודותיה חיבור של ביקורת תרבות במובן הרחב – בהיקף ובאיכות שמתאימים לפרסום בכתב עת.

המעשה הביקורתי ד"ר ליאת פרידמן קורס חובה 2 ש"ס, 2 נ"ז

השאלה מהי ביקורת (criticism) ומהו מעשה הביקורת (critique) – כלומר, מהי ההבחנה בין ביקורת ומעשה הביקורת – היא שאלה חשובה, ללא ספק. בקורס זה נתמקד לא רק בהבחנה שביניהם אלא גם בפעולה שכל אחד מהם עושה. נבחן את האופן שבו ביקורת ומעשה הביקורת פועלים במישור התיאורטי, ברובד החברתי ובשדה האמנות. נדון באפקט של שתי הפעולות וננתח את האמצעים שמאפשרים את פעולתם. לצורך כך, נתמקד במספר ביקורות ומעשי ביקורת ונשווה ביניהם. ההשוואה תאפשר לשאול: מהי מטרת הביקורת? ותחת אלו תנאים הביקורת ומעשה הביקורת מצליחים להשיג את מטרתם?

ההשוואה תתמקד בכמה מקרים. באמצעותם נדון במשמעות הביקורת ובהשפעתה על מעשה הביקורת שבא בעקבותיה. כך נבחן מעשי ביקורת פמיניסטית – כתבים ביקורתיים ומעשי מחאה שנועדו לשנות מבנים חברתיים; ננתח פעולות ביקורת פוסט-קולוניאליסטים – לא רק ביקורות על מדיניות קולוניאליסטית אלא גם על מעשי גזענות והגזעה; ונחקר כתבי ביקורת של הקהילה הלהט"בית והקווירית; באמצעות דוגמאות אלו נבחן אם פעולת הביקורת ומעשה הביקורת מייצרים תנאים המאפשרים לנו לראות, לזהות או לחוות משהו

שונה, דבר מה שלא זוהה עד כה ככזה. כלומר, נחקר את יכולתו של מעשה הביקורת לחשוף את מה שעד לחשיפתו נותר בלתי ניתן לחשיבה.

אמנות ישראלית במבט היסטורי יגאל צלמונה 2 ש"ס, 2 נ"ז

השיעור יציג את תולדות האמנות הישראלית בהקשר היסטורי, סוציולוגי ופוליטי. בכל שיעור נדון בתקופה היסטורית מסוימת ונקרא טקסטים מכוננים שהתייחסו אליה ולתופעות המאפיינות אותה. ננסה לבדוק אם ניתן להגדיר תאימות מכל סוג שהוא בין אירועים והתרחשויות היסטוריות לבין אפיוני האמנות שנוצרה במקביל להם. הסוגיות העיקריות שנדון בהם במסגרת השיעור קשורות למאבקים על הבניית זהות קולקטיבית באמצעות האמנות, המאבקים במסגרת גיבוש קנון אמנותי ושאלת הזיקה בין האמנות למקום ולמזרח. הקורס יחל בבחינת האמנות כשיווק הרעיון הציוני הכללי בשלהי המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20 ויסתיים בניסיון להבין את ההקשר הפוליטי-חברתי שבתוכו מתקיימת האמנות בימינו אלה.

סוגיות במוזיאולוגיה

ד"ר שמוליק מאירי

2 ש"ס, 2 נ"ז

מוזיאולוגיה היא תחום דעת חדש באופן יחסי העוסק בחקר המוזיאון על היבטיו השונים. מה הוא מוזיאון? מה היא מוזיאולוגיה? מה המשותף למוזיאונים השונים ובמה מתייחד מוזיאון האמנות מן המוזיאונים למדע, לטבע, להיסטוריה, לאתנוגרפיה וכו'?

הקורס מתמקד בפרספקטיבות השונות של חקר המוזיאונים והפרקטיקה המוזיאלית, תוך הצגת מקרי בוחן של נושאים המעסיקים הן את הממסד המוזיאני והן את המחקר האקדמי. דגש יושם בארבעה היבטים מרכזיים: האוסף, החלל, התצוגה והמבקרים, על יחסי הגומלין ביניהם ועל השתנותם ברוח הזמן.

הסוגיות שידונו יוצגו הן בחיתוך היסטורי והן בחיתוך תכני וגיאוגרפי. תדון ההגדרה המשתנה של המושג מוזיאון, אוספים, מיון, טקסונומיה וייצוג. מושגי היסוד אותנטי, מקור (provenance) ו"קאנון" ידונו בפירוט רב כמו גם מקומה של התערוכה – בין קבוע לארעי, בין דידיקטיקה לפופולזם, והתפתחות אדריכלות המוזיאונים ממקדש ל"קליפה ריקה". דגש מיוחד יושם על המוזיאולוגיה החדשה, תהליכי הדמוקרטיזציה של המוזיאונים וחוויית המבקר.

סמינר: אמנות וזהות

ד"ר דליה מרקוביץ

סמינר חובה

4 ש"ס, 4 נ"ז

סמינר זה מוקדש לבחינת המושג זהות, תוך שימת דגש על דפוסי ההזדהות השונים שנרקמו בין האובייקט האמנותי המקומי לבין נמעניו. בתוך כך נעמוד על תפיסות שונות שהנחו את הגדרת המושג זהות: מודלים פרימורדיאליים-מהותניים, מודלים שהעלו על נס את כושר הדימיון וההמצאה האנושיים, והבניות "חד-פעמיות", זמניות ונזילות המתגבשות (ומתפרקות) סביב נושא, סוגיה או דילמה ספציפיים. תפיסות אלה יבחנו לאור וביחס להקשר התרבותי המקומי ולמאפייניו החברתיים והפוליטיים. בין היתר נדון באופנים בהם ביקש האובייקט האמנותי ליצור זהות לאומית לכידה ומוגבשת, ובמעבר מעיסוק בקולקטיב ה"גדול", במטא-נרטיבים, בהגדרות ובגבולות, לעיסוק בפן הדינמי, הזמני וה"לא יציב" של השייכות וההזדהות.

סמינר: שדה האמנות

ד"ר רועי ברנד

סמינר חובה סמסטר ב'

4 ש"ס, 4 נ"ז

הסמינר נועד לספק מסגרת תרבותית רחבה לדיונים בשאלות אסתטיות, אתיות ופוליטיות שמגדירות ומאתגרות את העוסקים בשדה האמנות. בתחילת הסמסטר נסקור כמה מהרעיונות והטקסטים המרכזיים על "עולם האמנות", "אופני התבוננות", ו"תרבות וסגנון". בהמשך נבקר ונארח נציגים חשובים של שדה האמנות המקומי והבינלאומי—מבקרים, אוצרים, אמנים ומנהלי מוסדות אמנות. במפגשים אלו האורח יציע טקסט חשוב אותו נלמד בחצי הראשון של השיעור לפני הביקור.

קולוקוויום-

2 ש"ש, ללא נ"ז (אחת לשבועיים נוכחות חובה)

ניקולא טרזי, ד"ר ליאת פרידמן, פרופ' עדי שטרן

הקולוקוויום השנתי של התוכניות למדיניות ותיאוריה של האמנות ועיצוב אורבני, יפגש אחת לשבועיים ובמהלכו יציגו מרצים ומרצות, מבצלאל אוניברסיטאות בארץ ובחו"ל את מחקרם/האחרון. נושא הקולוקוויום ופירוט ההרצאות יפורסם בהמשך.

לימודי בחירה

על כל סטודנט לבחור 4 קורסי בחירה

סמסטר א'

מוזיאונים, לאומיות וזהות

ד"ר שמוליק מאירי

קורס בחירה סמסטריאלי

2 ש"ס, 2 נ"ז

"מוזיאון, מפה ומפקד". אלו הם שלושת הסמנים העיקריים בהבניית מדינת הלאום, לשיטתו של בנדיקט אנדרסון (קהילות מדומיינות, 1983). בקורס זה נבקש להתמקד במוזיאונים ולהידרש לסוגיית מקומם בהבניית הלאומיות, בחיזוקה ובהנחלתה. במוקד הדין תעמודנה הסוגיות הבאות: כיצד נרתמים/מגויסים כל תחומי הדעת, מאמנות והיסטוריה ועד מדע וטכנולוגיה, לחישול האתוס הלאומי תחת קורת הגג המוזיאונית? איזה תפקיד ממלאים המוזיאונים בעיתות של לאומיות משתנה/מתחדשת, כמו למשל באיטליה הפאשיסטית או ברפובליקות של ברית המועצות המתפרקת? מה מקומו של המוזיאון הלאומי במדינות רב אתניות כמו מדינות אמריקה (הצפונית והדרומית)? מה מקומה של קורבנות במוזיאון הלאומי? ובאיזו מידה מיצג המוזיאון הלאומי את הלאומיות והלאום? דגש מיוחד יושם בבחינת מקומם של מוזיאונים בלאומיות הישראלית תוך התמקדות בנושאי מפתח דוגמת הניסיונות (הכושלים והצולחים כאחד) לייצר קונצנזוס/קאנון רחב ככל שניתן, הפוליטיזציה של המוזיאונים, הגמוניה אל מול ריבוי נרטיבים היסטוריים/חברתיים, קבוצות שוליים וחתרנות "אנטי לאומית" בשיח המוזיאלי. הקורס מלווה בסיוורים לימודיים.

פרקטיקות אוצרותיות

נועם סגל, נירית נלסון

קורס בחירה

2 ש"ס, 2 נ"ז

הקורס יבחן סוגיות עכשוויות באוצרות, ויציע לסטודנטים הן תשתית טקסטואלית והן תשתית פרקטית לניתוח ביקורתי של תערוכות. במהלך הקורס נבחן את תיאוריות שונות על מקרי מבחן של תערוכות שונות מהארץ ומהעולם. חלק ראשון: מבוא הסטורי-חיבור כלכלי וטכנולוגי שמסביר את ההלימה בין פיתוחים טכנולוגיים, תנאים כלכליים ועמדות פוליטיות בעולם ביחס לפיתוחו של מעשה האוצרות. חלק שני: פיתוחם של כלים תיאורטיים (ולא תיאוריים) לדין על אמנות. נדון במבני תערוכות שונות וגישות אוצרותיות בתערוכות יחיד ובתערוכות קבוצתיות. בינהן ביאנלות ודוקומנטות של הזמן הזה. נדון בסוגיות כגון עיסוק בשאלות של היררכיה בחלל, מי הוא הצופה ואיך מתייחסים אליו, מהי התייחסות לצופה מול משתתף, סוגסטיביות דרך הבנייה מרחבית וכן שאלות של ביקורת חברתיות דרך גבולות השיח וגבולות החלל.

**אנחנו זה לא כולם. ביטויים אמנותיים בשולי החברה הישראלית
ד"ר יעל רוזין, ד"ר גלית וולנר
ריכוז: ד"ר ליאת פרידמן
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

לדימויים השפעה רחבה ועמוקה על תפיסת והבניית המציאות שלנו, וכוחו הפרפורמטיבי של הביטוי האמנותי ומערכת היחסים עם צופיו- מושאיו יתפוס את המקום המרכזי בקורס זה. מטרת הקורס היא לפתח אמצעים חדשים ויצירתיים למחקר של התרבות הטכנולוגית העכשווית שנותנים קול ומקום לשונה, לזר ולאחר, ומתווכים מכלול זהויות חברתיות. במילים אחרות, נבקש לבחון אסטרטגיות שינוי, ואפשרות להשתלבות ונראות של קהילות שוליים בחברה הישראלית.

נבקש לאתגר את מבני הידע המסורתיים, ונשלב ידע מהאקדמיה ומחוץ לה. הקורס יאגד יחדיו נשים וגברים מהקהילה הלהט"בית, פעילים ופעילות חברתיים וסטודנטים/יות מהתוכניות לתואר שני בבצלאל כדי לאפשר העברה ורכישה של ידע עדכני וביקורתי מתוך מטרה לשמור על הרלוונטיות של המחקר והתיאוריה בתחומים אלו מצד אחד; יחד נפעל על מנת לפתח אמצעי ייצוג טכנולוגיים, דיגיטליים, אוצרותיים וכתובת ביקורת מצד שני. בקורס תשולבנה הרצאות אורח של אמניות ואמנים להט"בים המקיימים פעילות קהילתית מודעת ואפקטיבית, בין אם במסגרת אירגון קהילתי או כפרטים אקטיביסטיים. רבים ורבות מהם מתמודדים. ות עם שאלות הנוגעות לשוליות כפויה ו/או מנוכסת כפרט וכיצרות/ים ואוצרות/ים במרחב הציבורי של האמנות והעיצוב הויזואלי.

***מקרה בוחן: ואריאציות בשדה האמנות
ניקולא טרזי
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

What is the impetus behind the construction of an exhibition? Archiving? Editing? Accumulation? Subtraction? How many kinds of exhibition do exist? The generational, the regional, the thematic, the blockbuster, the historical, the biennial, the collection display, the museum show, the gallery show, the artist-curated show... The class will investigate all the different facets of the word "exhibition" in the field of contemporary art and it will culminate in a series of encounters focused on the creation of a show that will involve all the participants – students from the Master of Fine Arts and from the master in Policy & Theory of the Arts.

*הקורס יתקיים באנגלית

***אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה
אמילי בילסקי,
2 ש"ס – אחת לשבועיים, שנתי, 2 נ"ז**

In this course we will look at twentieth-century artists and art movements with particular focus on international networks of artists, dealers, patrons, gallerists, critics and other cultural figures in the development of modernism. Among the themes we will discuss are portraiture, narrative, the decorative, and the Gesamtkunstwerk. Emphasis will be given to analyzing works of art through close looking, along with a variety of research methods for understanding the cultural context that shapes artistic production. Some of the topics we will explore are: art in Vienna in the years around 1900; art and the First World War; German art 1900-1940, with a visit to the Israel Museum's exhibition of works from Berlin's Neue Nationalgalerie; and American artists Florine Stettheimer, Marsden Hartley, and Jacob Lawrence. Class will consist of informal lectures, discussion, museum visits, and short student presentations.

*קורס שנתי, אחת לשבועיים באנגלית

**תרבות וזהות בעידן הגלובלי
ד"ר אשר סלה
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

גלובליזציה, פוסט מודרניזם, מהפכת המידע, הם נושאים שנכנסו לשיח הציבורי העכשווי, בתחומים כגון: פילוסופיה, אדריכלות, כלכלה, אנתרופולוגיה. בקורס זה נביא הסברים ופרשנויות של מושגים אלה בהקשר של סוגית הזהות והרב-תרבותיות, בהתבסס על מספר מיקרי מבחן בהקשרים תרבותיים ובמסורות היסטוריות שונים. ננסה להראות הן את החשיבות התיאורטית של השיח הפילוסופי אודות הגדרות הזמן והמרחב בהם אנו חיים והן את השפעת ההקשר החדש הסוציאקונומי בייצור ובתכנון מוצרי צריכה. כמו כן קורס זה יעסוק ביחסי הגומלין בין הכוחות הגלובליים והלוקליים בעולם העכשווי ובמסגרתו נארח מרצים מובילים בתחום הפרקטיקה והתאוריה בארץ

**ביקורי סטודיו
ד"ר רועי ברנד
2 ש"ס, 2 נ"ז**

הקורס יתקיים בסמסטר א' בימי ראשון בסלמה 60 אחת לשבועיים בין השעות 11.30-15.30

הקורס מבוסס על מפגשים של הסטודנטים מהתכנית לאוצרות וביקורת בסטודיו של תלמידים בתכנית לתואר שני באמנויות. אחת לשבועיים נקדיש כשעה להיכרות מעמיקה עם תהליכי היצירה של שנים או שלושה אמנים. כך נתנסה ונחשוב על אחת מהפרקטיקות החשובות של עולם האמנות שלעיתים נותרת מאחורי הקלעים. מלבד ההיכרות בין הסטודנטים, האוצרים והאמנים נדון גם בעבודה בסטודיו מול תצוגה במרחב ציבורי, במחקר של אמנות מול מחקר באמצעים אמנותיים, ובקשר בין האמן לאוצרות ובין האמנית למבקר. ננסה ליצור אווירה פתוחה ומפרה ותמיד נעדיף ביקורת במובן של ביקור והכנסת אורחים על פני ביקורת במובן שיפוטי.

מסטר ב'

על המבט ד"ר דרור פימנטל קורס בחירה 2 ש"ס, 2 נ"ז

המבט הוא אחת התמות המרתקות והעמוקות ביותר בשיח הפילוסופי והפסיכואנליטי של ימינו, אשר נוגעת בשאלות עקרוניות בדבר מבנה הסובייקט והיחס שלו אל עצמו, אל העולם ואל האחר. במסגרת הסמינר נתבונן ביצירות אמנות העוסקות במבט, ונקרא בטקסטים משל מישל פוקו, עמנואל קאנט, מרטין היידגר, לואי אלתוסר, עמנואל לוינס, ז'אן-פול סרטור וז'ק לאקאן. בתוך כך נערוך מעין מיפוי של מבטים: המבט הכובש, המבט הפוגש, המבט הרשמי, המבט החטוף, המבט החוזר, מבט הריבון, מבט האל, מבט החיה ומבטו של האחר.

הטקסט הפרפורמטיבי: כתיבה על אמנות חזותית בת חלוף ד"ר יעל כדורי קורס בחירה 2 ש"ס, 2 נ"ז

החל מהמודרניזם חודרים אל האמנות הפלסטית שני גורמים הקשורים זה בזה: ההתפרסות בזמן והמופע החי. בסיועה של הטכנולוגיה, הכניסה של מימד הזמן ומימד החיים אל שפתה של האמנות החזותית עתיד לשנות את הווייתה לעד, עם צמיחתן של צורות אמנות נוספות המשלבות בין הקיים – הוא ה'רגע' הוויזואלי, ובין הנמוג – הוא רצף הדימויים הנגלים לעין הצופה בזה אחר זה. הקורס יעסוק באתגר ובעניין אשר עומדים בפני מבקר האמנות או התיאורטיקן המבקשים לכתוב על יצירות אמנות כמו פרפורמנס ארט, סאונד ארט, אנימציה, מיצבי אודיו-ויז'ואל ותיאטרון רב-תחומי. מתוך עיון בטקסטים הלקוחים מקטלוגים, עיתונים וספרות מדעית נבחן מגוון פתרונות לאתגר זה, בהם כתיבה יצירתית או אף אקספרימנטאליות, התבססות על 'תקדימים' היסטוריים, שילוב קטעי ראיונות, התמקדות בתהליך היצירה, ושימוש יצירתי בדימויים, צילומים, טיפוגרפיה ועיצוב גראפי. על בסיס כל זאת, יתנסו הסטודנטים עצמם בכתיבה 'פרפורמטיבית' על יצירות אמנות עכשוויות ברוח זו.

הארכיאולוגיה של החושים ד"ר רועי ברנד קורס בחירה 2 ש"ס, 2 נ"ז

בשיעור זה נעקוב אחר האופנים השונים בהן התחושות הובנו וניבנו ביחס לתודעה, לחברה, לכלכלה, לרופאה ולפוליטיקה. המסע שלנו יתחיל בזמן העתיק עם המאמר של אריסטו על הנפש וימשך דרך ימי הביניים עם הוודיום של אוגוסטין ועד לדיונים עכשוויים על הפוליטיקה של החושים. האם ניתן לחוש שאנו קיימים בהעדר תודעה? האם ניתן להרגיש את ההרגשה? מה הקשר של תחושת ההתעוררות או השינה לאתסטיקה ולאנסתזיה? כיצד אנו חשים את המרחב והזמן והאם יש לאופני החישה היסטוריה? מה הקשר בין החושים השונים, האם סינסטזיה היא מצב נורמלי וכיצד החושים קושרים או מבדילים אותנו מחיות אחרות? נחקור שאלות אלו ואחרות מזווית תרבותית רחבה באמצעות קריאה בטקסטים פילוסופיים וסיפורתיים ובעזרת יצירות אמנות וסרטים.

***אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה
אמילי בילסקי,
2 ש"ס, אחת לשבועיים- שנתי, 2 נ"ז**

In this course we will look at twentieth-century artists and art movements with particular focus on international networks of artists, dealers, patrons, gallerists, critics and other cultural figures in the development of modernism. Among the themes we will discuss are portraiture, narrative, the decorative, and the Gesamtkunstwerk. Emphasis will be given to analyzing works of art through close looking, along with a variety of research methods for understanding the cultural context that shapes artistic production. Some of the topics we will explore are: art in Vienna in the years around 1900; art and the First World War; German art 1900-1940, with a visit to the Israel Museum's exhibition of works from Berlin's Neue Nationalgalerie; and American artists Florine Stettheimer, Marsden Hartley, and Jacob Lawrence. Class will consist of informal lectures, discussion, museum visits, and short student presentations.

*קורס שנתי, אחת לשבועיים באנגלית

**אוצרות: בין תיאוריה לפרקטיקה
יגאל צלמונה
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

הקורס יאפשר לסטודנטים להכיר את אחורי הקלעים של עולם המוזיאונים, שדות אחריות שונים בתחום הזה ותהליכי קבלת החלטות בתחומים כמו אוצרות תערוכות, רכישת יצירות, עיצוב תערוכות ושימור יצירות אמנות. בקורס יילמדו גם סוגיות בתחומים המשיקים למעשה האוצרות: שאלות הנוגעות לתחום האתיקה המקצועית והרקע המשפטי של העשייה האוצרית במה שנוגע לזכויות האמן ולנושא הקניין הרוחני והשלכותיו הפרקטיות. הקורס יתבסס בעיקר על מפגשים עם מומחים ומרבית השיעורים יתקיימו במוזיאון ישראל, ירושלים. הקורס יאפשר הכרות אינטימית של דרך הפעולה המגוונת של אוצרים והשאלות הניצבות בפניהם במהלך פעילותם המקצועית.

**ביקורת, פרשנות ומה שבניהן
קורס בחירה
ד"ר אשר סלה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

נקיטת עמדה לגבי יצירת אומנות משמעותה – שיפוט אסתטי, מוסרי ופוליטי, אך בראש ובראשונה פעולה ההרמנויטית. ההרמנויטיקה היא תורת הפרשנות על פי שמו של האל הרמס שבמיתולוגיה היוונית המופקד על העברת מסרים אלוהיים. בעוד שבעת העתיקה ובימי הביניים ההרמנויטיקה הייתה האומנות של פרשנות הטקסטים הקדושים והמשפטיים, בעקבות תרומתם של הוגים במאה ה-19 ו-20 כגון דילטיי, הידגר וגדמר נהוג לראות בכל תפיסתנו את העולם פעולה הרמנויטית. בקורת, תרגום ופרשנות הן כולן פעולות הרמנויטיות. במסגרת התאוריות ההרמנויטיות החדשות ביותר ננסה להגדיר את מושג הפרשנות בתחום האומנות החזותית ואת הפרקסיס של הביקורת. הביקורת, בשונה מפרשנות טקסטואלית מסורתית, הינה גם פעולה פרפורמטיבית, כלומר עשייה שמאפשרת לאמנות לממש את הפוטנציאל שלה ליצירת שינוי חברתי וליצירת מהפך לשוני. פעולה פרפורמטיבית זו עלינו

לנתח במסגרת היסטורית של צריכת אמנות, של שיווק, של טעמים ושל אופנות. במהלך הקורס נבחן טיפולוגיות ואסכולות שונות של ביקורת אמנות בחמישים השנים האחרונות.

**שנה ב'
מגמת ביקורת
לימודי חובה**

סדנה בכתיבה ביקורתית- מהמניפסט אל המסה

**גב' ארנה קזין
קורס חובה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

ביקורת האמנות נתפשת בסדנה הזאת כשייכת לשדה הרחב של ביקורת התרבות; שדה של כתיבה על החברה ועל המצב האנושי; כתיבה שנעה בעקבות סימן השאלה על אודות מעשה היצירה; כתיבה שמבקשת לעורר את הקוראים לדיון ולמחשבה. הסטודנטים יוזמנו להיכנס לתהליך של התפתחות בכתיבה, דרך שלוש סוגות עיקריות של כתיבת ביקורת תרבות: המניפסט [החד ממדי, הפוליטי], מאמר הביקורת [הדו ממדי, הפולמוסי], והמסה האישית [הרב ממדית, הפואטית]. זהו תהליך של חקירה, של השתהות והתעמקות בסוגיות של ביקורת תרבות, ובהן שאלות על נורמות, על שליטה ועל צורך; על שייכות ועל יציאה מן הכלל, על תשוקה ועל ריסונה. וכן, שאלות על כיעור ועל יופי. כל משתתף ומשתתפת יבחרו בתחילת הדרך סוגיה אחת כזאת שמעסיקה אותם – אישית ואינטלקטואלית, בהקשרים שונים של יצירה – יגדירו אותה היטב, ויחקרו אותה לעומק בשלושת הז'אנרים לאורך הסדנה כולה. הסטודנטים יקראו מניפסטים, מאמרי ביקורת אמנות וספרות, ומסות אישיות ממיטב היצירה העולמית בסוגות הללו, ויונחו לעמוד באתגרים של כתיבה עיונית יצירתית במיטבה: העמקה, כנות, לשון המעטה, בהירות ודיוק. כתיבה שמעוררת לכל הפחות לשיחה, אם לא לפעולה.

הפילוסופיה של התפיסה

**ד"ר אליעזר מלכיאל
קורס חובה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

הפילוסופיה של התפיסה עוסקת בטבען של התנסויותינו החושיות ובהבנת האופן שבו הן מאפשרות לנו לקנות ידע על העולם. היא בוחנת את אופיין המודע של התנסויות אלה, את סוגי התכנים שהן מספקות, את השווה והשונה בין התנסויות של חושים שונים, את יחסן של התנסויות אמתיות מקנות-ידע להתנסויות של אשליה ושל הזייה, את הזיקה של תפיסה להבנה ולפרשנות, ועוד. מה שעומד על הפרק, בהבנת תפיסה, אינו (בעיקר) השאלה המדעית-אמפירית בדבר התהליכים התפיסתיים והקוגניטיביים הכרוכים בתפיסה, אלא (מהות) התפיסה עצמה, ומיקומה היסודי בתוך מכלול הכרתנו. תפיסה תצטלל בדיוננו כמרכיב מרכזי של מעורבותנו הפעילה בעולם – כמרכיב מרכזי של אופן הקיום האנושי הייחודי של 'היות-בעולם'.

***האם האמנות היא שפה?
ד"ר ליאת פרידמן
סמינר סמסטריאלי
4 ש"ס, 4 נ"ז
(ייתכן והקורס יתקיים באנגלית)**

היש לאמנויות לשון משלהן? לכולן יחד - או לכל אחת מהן לחוד? ראשיתה של המיטאפורה הלשונית בדיונים באמנות. ההשקפה הסמיוטית ומגבלותיה. התפיסה הסטרוקטורליסטית ושימושה במונח מערכת לשונית במובן מורחב. האם כל מערכת סמיוטית היא לשון? ומה אפשר לחשוב כלשון באדריכלות, למשל. היחס בין הלשון הטבעית ולשון הספרות, התיאטרון או הקולנוע. מערכות סמיוטיות ראשוניות ומשניות. היש לאמנויות הויזואליות או למוסיקה לשון משלהן?

אחת השאלות שהועלו במהלך שנות השישים, הייתה האם נוכל לראות את האמנות כסוג מיוחד של לשון. האם האמנות החזותית - ציור, פיסול, עיצוב, ועד ארכיטקטורה, ניתנים להעמדה על עקרונות בלשניים. זהו דיון על היות האמנות שפה ומערכת של מסמנים בעלת כללי ייצוג חד-משמעיים וברורים. מה משתמע מהיות האמנות שפה - האם נראה אותה כבעלת עקרונות הדומים לשפה הטבעית? האם התייחסותה לממשות מושתתת על קובנציות? האם עקרון הדומות (similarity) הוא עקרון על בייצוג המציאות באמנות? שאלות אלו התחדדו עם פרסום חיבורו המשפיע של נלסון גודמן "Languages of Art: An Approach to The Study of Symbols" (1976). חיבור זה העלה את השאלה, האם נכון להתייחס אל האמנות כאל עוד אמצעי להכרת הממשות, כמו המדע. הוא שאל, האם האמנות היא מערכת של מסמנים קוגניטיבית, או שיש להתייחס אל האמנות כאל מערכת אמוטיבית. שאלות אלו ואחרות יועלו במהלך הסמינר.

*ייתכן והקורס יתקיים באנגלית

**כתיבה על תרבות ואמנות- על תרבות ועל ביקורת תרבות
ד"ר אריק גלסנר
סמינר סמסטריאלי
4 ש"ס, 4 נ"ז**

"שני מושגים יעמדו בלבו של הסמינר: מושג "התרבות" ומושג-מוסד "ביקורת התרבות". שני המושגים קשורים ביניהם, כמובן; כל ביקורת תרבות רואה לנגד עיניה מושג מסוים רצוי של התרבות ומושג מסוים פסול שלה. הדיון במושגים הללו יחל בעיצובם הראשוני ביוון הקדומה, יעבור לדיון בהם במודרניות (החל מהמאה ה-18), אך יחתור גם לדיון במושגים האלה בהקשר של ההווה הסואן שלנו".

**קולוקוויום-
2 ש"ש, ללא נ"ז (אחת לשבועיים נוכחות חובה)
ד"ר ליאת פרידמן, ניקולא טרזי, פרופ' עדי שטרן**

הקולוקוויום השנתי של התוכניות למדיניות ותיאוריה של האמנות ועיצוב אורבני, יפגש אחת לשבועיים ובמהלכו יציגו מרצים ומרצות, מבצלאל אוניברסיטאות בארץ ובחו"ל את מחקרם/ן האחרון. נושא הקולוקוויום ופירוט ההרצאות יפורסם בהמשך.

*פרויקט גמר אליפסיס

העידן הדיגיטלי מעמיד בפני הרצון לתעד תרבות חזותית אתגרים כמו איך להתגבר על הירידה בקרנו של הפורמט המודפס מצד אחד, וכיצד לנצל את יכולות ההפצה שלו מצד שני. הדבר נכון במיוחד בכל הנוגע לגבי כתיבה על תרבות חזותית והצגת יצירות אמנות על גבי מסכים: בעידן שבו יכולת הריכוז שלנו קטנה ותשומת הלב שלנו מופרעת ללא הרף, מה בין כתיבה אקדמית לכתיבה פופולארית, בין כתיבה לפורמט מודפס לבין כתיבה בפורמט מקוון? מה כוחו של הדימוי הבודד וכיצד השפיעה המהפכה הדיגיטלית על התרבות החזותית בהקשרים אלו, ואם תמונה אחת שווה אלף מילים, מה קורה כשיש מיליון תמונות? ומיליון מילים?

במסגרת פרויקט הכתיבה יעסקו הסטודנטים בשאלות אלו ואחרות תוך שהם לומדים לערוך ולהפיק מגזין מקוון על הבטיו השונים, תוכניים וטכניים כאחד.

*מספר המפגשים, מועדם ומיקומם יקבעו מול המנחה בראשית הסמסטר

שנה ב'
מגמת אוצרות
לימודי חובה

אוצרות במבט ביקורתי נירת נלסון 2 ש"ס, 2 נ"ז

הקורס מציע מבט על שדה האוצרות לגונוני, ודיון על האפשרויות שבפעולה האוצרותית. המפגש עם התערוכות בשטח, בזמן אמת, יאפשר לנו לבחון את כל מרכיבי התערוכה: מבחינה רעיונית - גיבוש הרעיון, ניסוח הקונספט, בחירת שם התערוכה, הטקסט המלווה אותה; ומבחינה טכנית – תפיסת החלל, תנאי ההצגה וכדומה. לשם כך בכל מפגש נבחן מקום ותערוכה אחת. לעיתים נפגש עם אוצרים ואמנים כדי לקבל מידע ולהכיר גישות שונות ממקור ראשון. במהלך הקורס נוכל לבחון את המכנים המשותפים ואת ההבדלים בין מוזיאונים, גלריות, יוזמות עצמאיות וחללי תצוגה אלטרנטיביים וכן בין תערוכות קבע לתערוכות מתחלפות; תערוכות קבוצתיות ותערוכות יחיד. נדון באופני הגילום של אידיאולוגיה במרחב ובמכלול ההחלטות האוצרותיות הנוגעות להבניית הרעיון האוצרי במדיומים השונים שבהם הוא מתממש. נעסוק בתפקיד המוזיאון במערך הציבורי ובמעמדו של האוצר כסוכן של רעיון.

*חלק מהמפגשים יתקיימו בתל אביב

הפילוסופיה של התפיסה ד"ר אליעזר מלכיאל קורס חובה 2 ש"ס, 2 נ"ז

הפילוסופיה של התפיסה עוסקת בטבען של התנסויותינו החושיות ובהבנת האופן שבו הן מאפשרות לנו לקנות ידע על העולם. היא בוחנת את אופיין המודע של התנסויות אלה, את סוגי התכנים שהן מספקות, את השווה והשונה בין התנסויות של חושים שונים, את יחסן של התנסויות אמיתיות מקנות-ידע להתנסויות של אשליה ושל הזייה, את הזיקה של תפיסה להבנה ולפרשנות, ועוד. מה שעומד על הפרק, בהבנת תפיסה, אינו רק השאלה המדעית-אמפירית בדבר התהליכים התפיסתיים והקוגניטיביים הכרוכים בתפיסה, אלא גם מיקומה היסודי של התפיסה בתוך מכלול הכרתנו, הכרה שהיא מרכיב של אופן הקיום האנושי היסודי של 'היות-בעולם'.

***האם האמנות היא שפה?**

ד"ר ליאת פרידמן

סמינר סמסטריאלי

4 ש"ס, 4 נ"ז

היש לאמנויות לשון משלהן? לכולן יחד - או לכל אחת מהן לחוד? ראשיתה של המיטאפורה הלשונית בדיונים באמנות. ההשקפה הסמיוטית ומגבלותיה. התפיסה הסטרוקטורליסטית ושימושה במונח מערכת לשונית במובן מורחב. האם כל מערכת סמיוטית היא לשון? ומה אפשר לחשוב כלשון באדריכלות, למשל. היחס בין הלשון הטבעית ולשון הספרות,

התיאטרון או הקולנוע. מערכות סמיוטיות ראשוניות ומשניות. היש לאמנויות היוזאוליות או למוסיקה לשון משלהן?

אחת השאלות שהועלו במהלך שנות השישים, הייתה האם נוכל לראות את האמנות כסוג מיוחד של לשון. האם האמנות החזותית - ציור, פיסול, עיצוב, ועד ארכיטקטורה, ניתנים להעמדה על עקרונות בלשניים. זהו דיון על היות האמנות שפה ומערכת של מסמנים בעלת כללי ייצוג חד-משמעיים וברורים. מה משתמע מהיות האמנות שפה - האם נראה אותה כבעלת עקרונות הדומים לשפה הטבעית? האם התייחסותה לממשות מושתתת על קובנציות? האם עקרון הדומות (similarity) הוא עקרון על בייצוג המציאות באמנות? שאלות אלו התחדדו עם פרסום חיבורו המשפיע של נלסון גודמן "Languages of Art: An Approach to The Study of Symbols" (1976). חיבור זה העלה את השאלה, האם נכון להתייחס אל האמנות כאל עוד אמצעי להכרת הממשות, כמו המדע. הוא שאל, האם האמנות היא מערכת של מסמנים קוגניטיבית, או שיש להתייחס אל האמנות כאל מערכת אמוטיבית. שאלות אלו ואחרות יועלו במהלך הסמינר.

*ייתכן והקורס יתקיים באנגלית

המוזיאון בין ההיסטוריה והתיאוריה

ד"ר טל בן צבי

סמינר סמסטריאלי

4 ש"ס, 4 נ"ז

מטרת הסמינר לעמוד על מקומו של ההיסטורי עם לידתו של המוזיאון בתרבות המערב. על תפקידיו המגוונים של המוזיאונים וחללי התצוגה המגוונים בייצוג תרבות הלאום, הזיכרון הקולקטיבי ונרטיבים ההיסטוריים, עדויות וארכיונים היסטוריים, ובתוך כך לבדוק את שלל המובנים שיש לתרבות חזותית בהבניה לאומית. ראשית על הקשר האימננטי בין שדה האמנות בעידן המודרני והתפתחות תרבות הלאום והתפקיד המכריע שיש למושג ההיסטוריה בתרבות זו. בהמשך נרצה לשאול האם מוזיאון הוא מקום תצוגה (display) של תרבות הלאום, ובתור שכזה מוטלת עליו החובה להכיל את כל 'מוצרי' התרבות ללא משוא פנים או הבחנה וסיווג או - על המוזיאון להיות מוסד 'אליטיסטי', בררני, אשר מתפקידו לבחור מתוך סך כל הנתונים את אותם פריטי תרבות שנתפסים כמרכזיים ועקרוניים, אשר לדעת מנהליו (וכאן עולה השאלה - מי מנהל את המוזיאון ומכריע לגבי תצוגותיו) מייצג (representation), מבטא ומדגים כראוי את נכסי החברה שבלעדיהם לא תבוא התרבות לידי ייצוג מלא. בהקשר זה תעלה שאלה נוספת - על ייצוג ההיסטוריה והזיכרון הקולקטיבי במסגרת מוזיאלית. מהי 'הפוליטיקה' המסתתרת מאחורי התצוגות של המוזיאון. לשם השגת מטרה זו נעמוד על התפתחות ייצוג תרבות הלאום בתערוכות ופרויקטים של אמנות עכשווית, ואופן הייצוג המשתנה שלהם בחללי תצוגה שונים ובמקביל לכך נבדוק את המצע התיאורטי של המרחב המוזיאלי וכן את הצהרת הכוונות של המוזיאונים באשר הם לגבי ייצוגים אלה.

קולוקוויום-

2 ש"ש, ללא נ"ז (אחת לשבועיים נוכחות חובה)

ד"ר ליאת פרידמן, ניקולא טרזי, פרופ' עדי שטרן

הקולוקוויום השנתי של התוכניות למדיניות ותיאוריה של האמנות ועיצוב אורבני, יפגש אחת לשבועיים ובמהלכו יציגו מרצים ומרצות, מבצלאל אוניברסיטאות בארץ ובחו"ל את מחקרם/האחרון. נושא הקולוקוויום ופירוט ההרצאות יפורסם בהמשך.

לימודי בחירה – לימודי הבחירה פתוחים לשתי המגמות

על סטודנט במסלול מחקרי לבחור קורס בחירה 1

על סטודנט במסלול שאינו מחקרי לבחור 3 קורסי בחירה

פרקטיקות אוצרותיות

נועם סגל, נירית נלסון

קורס בחירה

2 ש"ס, 2 נ"ז

הקורס יבחן סוגיות עכשוויות באוצרות, ויציע לסטודנטים הן תשתית טקסטואלית והן תשתית פרקטית לניתוח ביקורתי של תערוכות. במהלך הקורס נבחן את תיאוריות שונות על מקרי מבחן של תערוכות שונות מהארץ ומהעולם. חלק ראשון: מבוא הסטורי-חיבור כלכלי וטכנולוגי שמסביר את ההלימה בין פיתוחים טכנולוגיים, תנאים כלכליים ועמדות פוליטיות בעולם ביחס לפיתוחו של מעשה האוצרות. חלק שני: פיתוחם של כלים תיאורטיים (ולא תיאוריים) לדין על אמנות. נדון במבני תערוכות שונות וגישות אוצרותיות בתערוכות יחיד ובתערוכות קבוצתיות בינהן ביאנלות ודוקומנטות של הזמן הזה. נדון בסוגיות כגון עיסוק בשאלות של היררכיה בחלל, מי הוא הצופה ואיך מתייחסים אליו, מהי התייחסות לצופה מול משתתף, סוגסטיביות דרך הבנייה מרחבית וכן שאלות של ביקורת חברתיות דרך גבולות השיח וגבולות החלל.

מוזיאונים, לאומיות וזהות

ד"ר שמוליק מאירי

קורס בחירה סמסטריאלי

2 ש"ס, 2 נ"ז

"מוזיאון, מפה ומפקד". אלו הם שלושת הסמנים העיקריים בהבניית מדינת הלאום, לשיטתו של בנדיקט אנדרסון (קהילות מדומיינות, 1983). בקורס זה נבקש להתמקד במוזיאונים ולהידרש לסוגיית מקומם בהבניית הלאומיות, בחיזוקה ובהנחלתה. במוקד הדיון תעמודנה הסוגיות הבאות: כיצד נרתמים/מגויסים כל תחומי הדעת, מאמנות והיסטוריה ועד מדע וטכנולוגיה, לחישול האתוס הלאומי תחת קורת הגג המוזיאונית? איזה תפקיד ממלאים המוזיאונים בעיתות של לאומיות משתנה/מתחדשת, כמו למשל באיטליה הפאשיסטית או ברפובליקות של ברית המועצות המתפרקת? מה מקומו של המוזיאון הלאומי במדינות רב אתניות כמו מדינות אמריקה (הצפונית והדרומית)? מה מקומה של קורבנות במוזיאון הלאומי? ובאיזו מידה מיצג המוזיאון הלאומי את הלאומיות והלאום? דגש מיוחד יושם בבחינת מקומם של מוזיאונים בלאומיות הישראלית תוך התמקדות בנושאי מפתח דוגמת הניסיונות (הכושלים והצולחים כאחד) לייצר קונצנזוס/קאנון רחב ככל שניתן, הפוליטיזציה של המוזיאונים, הגמוניה אל מול ריבוי נרטיבים היסטוריים/חברתיים, קבוצות שוליים וחתרנות "אנטי לאומית" בשיח המוזיאלי. הקורס מלווה בסיוורים לימודיים.

אנחנו זה לא כולם: ביטויים אמנותיים בשולי החברה הישראלית
ד"ר יעל רוזין, ד"ר גלית וולנר
ריכוד: ד"ר ליאת פרידמן
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

לדימויים השפעה רחבה ועמוקה על תפיסת והבניית המציאות שלנו, וכוחו הפרפורמטיבי של הביטוי האמנותי ומערכת היחסים עם צופיו- מושאיו יתפוס את המקום המרכזי בקורס זה. מטרת הקורס היא לפתח אמצעים חדשים ויצירתיים למחקר של התרבות הטכנולוגית העכשווית שנותנים קול ומקום לשונה, לזר ולאחר, ומתווכים מכלול זהויות חברתיות. במילים אחרות, נבקש לבחון אסטרטגיות שינוי, ואפשרות להשתלבות ונראות של קהילות שוליים בחברה הישראלית.

נבקש לאתגר את מבני הידע המסורתיים, ונשלב ידע מהאקדמיה ומחוץ לה. הקורס יאגד יחדיו נשים וגברים מהקהילה הלהט"בית, פעילים ופעילות חברתיים וסטודנטים/יות מהתוכניות לתואר שני בצלאל כדי לאפשר העברה ורכישה של ידע עדכני וביקורתי מתוך מטרה לשמור על הרלוונטיות של המחקר והתיאוריה בתחומים אלו מצד אחד; יחד נפעל על מנת לפתח אמצעי ייצוג טכנולוגיים, דיגיטליים, אוצרותיים וכתובת ביקורת מצד שני. בקורס תשולבנה הרצאות אורח של אמניות ואמנים להט"בים המקיימים פעילות קהילתית מודעת ואפקטיבית, בין אם במסגרת אירגון קהילתי או כפרטים אקטיביסטיים. רבים ורבות מהם מתמודדים. ות עם שאלות הנוגעות לשוליות כפויה ו/או מנוכסת כפרט וכיצרות/ים ואוצרות/ים במרחב הציבורי של האמנות והעיצוב היוזואלי.

*מקרה בוחן: ואריאציות בשדה האמנות
ניקולא טרזי
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

What is the impetus behind the construction of an exhibition? Archiving? Editing? Accumulation? Subtraction? How many kinds of exhibition do exist? The generational, the regional, the thematic, the blockbuster, the historical, the biennial, the collection display, the museum show, the gallery show, the artist-curated show... The class will investigate all the different facets of the word "exhibition" in the field of contemporary art and it will culminate in a series of encounters focused on the creation of a show that will involve all the participants – students from the Master of Fine Arts and from the master in Policy & Theory of the Arts.

*הקורס יתקיים באנגלית

***אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה
אמילי בילסקי
2 ש"ס – אחת לשבועיים- שנתי, 2 נ"ז**

In this course we will look at twentieth-century artists and art movements with particular focus on international networks of artists, dealers, patrons, gallerists, critics and other cultural figures in the development of modernism. Among the themes we will discuss are portraiture, narrative, the decorative, and the Gesamtkunstwerk. Emphasis will be given to analyzing works of art through close looking, along with a variety of research methods for understanding the cultural context that shapes artistic production. Some of the topics we will explore are: art in Vienna in the years around 1900; art and the First World War; German art 1900-1940, with a visit to the Israel Museum's exhibition of works from Berlin's Neue Nationalgalerie; and American artists Florine Stettheimer, Marsden Hartley, and Jacob Lawrence. Class will consist of informal lectures, discussion, museum visits, and short student presentations.

*קורס שנתי, אחת לשבועיים באנגלית

**ביקורי סטודיו
ד"ר רועי ברנד
2 ש"ס, 2 נ"ז**

הקורס יתקיים בסמסטר א' בימי ראשון בסלמה 60 אחת לשבועיים בין השעות 11.30-15.30

הקורס מבוסס על מפגשים של הסטודנטים מהתכנית לאוצרות וביקורת בסטודיו של תלמידים בתכנית לתואר שני באמנויות. אחת לשבועיים נקדיש כשעה להיכרות מעמיקה עם תהליכי היצירה של שנים או שלושה אמנים. כך נתנסה ונחשוב על אחת מהפרקטיקות החשובות של עולם האמנות שלעיתים נותרת מאחורי הקלעים. מלבד ההיכרות בין הסטודנטים, האוצרים והאמנים נדון גם בעבודה בסטודיו מול תצוגה במרחב ציבורי, במחקר של אמנות מול מחקר באמצעים אמנותיים, ובקשר בין האמן לאוצרות ובין האמנית למבקר. ננסה ליצור אווירה פתוחה ומפרה ותמיד נעדיף ביקורת במובן של ביקור והכנסת אורחים על פני ביקורת במובן שיפוטי.

קטלוגים
מר יובל סער
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

עיצוב ספרי אמנות וקטלוגים נחשב לאחד התחומים הנחשבים של עולם העיצוב, והוצאת קטלוג מודפס עדין נתפסת כתו איכות בקרב אמנים, מעצבים, אוצרים ומנהלי מוסדות תרבות. אולם, דווקא בעידן הדיגיטלי שמאפשר הפצה רבה יותר של ידע, ולאור העבודה שרבים מהקטלוגים המודפסים נשארים בסופו של דבר בחנויות המוזיאונים ובידי האמנים, יש מקום לשאול מהו תפקידו של הקטלוג והאם הוא אכן משיג אותו? כך, בתקופה שבה הפורמט המודפס נאלץ להמציא את עצמו מחדש, מעניין לבדוק כיצד משפיעים על הקטלוגים לא רק השינויים הטכנולוגיים אלא גם השינויים באורח חיינו. בעידן הדיגיטלי, כשחלק גדול מהתקשורת בין בני אדם נעשית על גבי צגי מחשב - בהודעות סמס, בדואר אלקטרוני ובאפליקציות שונות - נשאלת השאלה כיצד מתמודדים עולמות האמנות והעיצוב עם מציאות שבה מה שמשפיע יותר מכל על התרבות הם השינויים טכנולוגיים והמדיה הדיגיטלית? ובמילים אחרות, האם הקטלוג המודפס עדין רלוונטי ליצירה האמנותית, והאם הכתיבה המסורתית על אמנות עדיין רלוונטית בעידן הדיגיטלי. בנוסף, במהלך הקורס נקרא מאמרים מתוך קטלוגים, נבחן פורמטים שונים של קטלוגים ושל כתיבה, ונבחן תיאוריות מרכזיות העוסקות בעיצוב קטלוגים ובכתיבה "פופולרית" על אמנות ועיצוב. כמו כן, נכיר דמויות מפתח שקשורות לתחום בעולם הקטלוגים המקומי - כותבים, עורכים ומעצבים (שמות המרצים ותאריכי המפגשים יוצגו בהמשך).

עולם שלישי ותיאוריה פוסט-קולוניאלית באמנות פלסטינית עכשווית

ד"ר טל בן צבי
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

בלימודי אמנות ותרבות "עולם שלישי" ו"פוסט קולוניאלי" הם מושגים הקשורים זה בזה אך בלתי-רציפים הבאים לתאר ולהגיב על מצב גלובלי עכשווי. במהלך ארבעים השנה האחרונות מושגים מעוררי-ויכוח אלו מוקמו לצד רעיונות של אוריינטליזם, לאומיות, פוסט-לאומיות, דה-קולוניאליזם, רב-תרבותיות, אתנוגרפיה, שיח מיעוטים, פוליטיקת זהות, מגדר, תפוצה וגלות. קורס זה יציג באופן ביקורתי פרדיגמות אלו תוך כדי דיון בדימויים מאמנות פלסטינית עכשווית. דגש יושם על ייצוג הזהות של אמנים פלסטינים המתגוררים בישראל.

נושא נוסף שיבחן בקורס הוא הדרך שבה מיגדר נבנה בצומת של יחסי כוח אחרים כגון יחסי כוח בין חברה, טריטוריה ולאומיות. דגש מיוחד יינתן לאמנות ככלי לתגובה למציאות חברתית פוליטית. מאמנות המתעדת אירועים פוליטיים עד אמנות מחאה. בהקשר זה ידונו היחס בין היסטוריה פוסט קולוניאלית למדיה ותיעוד. מאגר דימויים קולקטיבי והבניית זיכרון קולקטיבי. "עמדת דובר" (הגדרת מיקום/מוצא/ג'נדר) כנקודת מוצא לביקורת של תכנים ושל ייצוג הנוגעים לריבוד החברתי-פוליטי. בהקשר זה תשאל השאלה האם אמנות פלסטינית עכשווית היא בהכרח פוליטית? האם ליצירות אמנות יש השפעה חברתית ופוליטית? ומהם השינויים המרכזיים שחלו במהלך המאה ה-20 וה-21 באמנות פלסטינית עכשווית וכיצד הם השפיעו על שדה האמנות הפלסטינית העכשווית כפי שאנו מכירים אותו כיום.

רשימת אמנים: מונא חטום, איליה סולימן, אמילי ג'אסר, עיסא דיבי, אחלאם שיבלי, שריף ואקד, עבד עאבדי, אסד עזי, אוסמה סעיד, סולימאן מנצור, אימסעיל שמוט, תמאם אל אכחל, לילה אל שווא, חסן חורני, חליל רבאח, וליד אבו שקרה, עאסם אבו שקרה, איברהים נובאני, גומאנה אמיל עבוד, רפאט חטאב, אניסה אשקר, ראידה אדון, חנא פרח, דור גז, מנאר זועבי, מנאל מחמיד, מיכאל חלאק, ראידה סעאדה, ועוד.

*** סמינר בחירה
אמנות ומונותיאיזם
ד"ר יצחק בנימיני
4 ש"ס, 4 נ"ז**

בתשתית התרבות המערבית והמסורות המונותיאיסטיות של היהדות, הנצרות והאסלאם מצויה הדילמה אודות האיסור על ייצוג האלוהים והחשש מעבודת האלילים. זהו החשש מעצם מעשה הפולחן החושני, מהפולחן של צלם המפנה את המאמין לישות החורגת מהמציאות היומיומית. כפי שמצהיר ההיסטוריון והתיאורטיקן יאן אסמן איסור מקראי זה מהווה את רגע הלידה של המודרניזם המערבי. במסגרת הסמינר נבקש ללמוד על האופן שבו דילמה זו סביב שדה הייצוג והחושניות עדיין תקפה בתרבותנו ולימודה הכרחי להבנת התרבות והאמנות המודרניים כמו גם העכשוויים.

נקרא בכתבי הקודש של הדתות המונותיאיסטיות: התנ"ך, הברית החדשה והקוראן, כדי ללמוד על ההתייחסויות השונות לאותו איסור (תוך דגש על המעבר מהשיח היהודי לשיח הנוצרי). במסגרת הקריאה שלנו בכתבי קודש נשלב דיונים של היסטוריונים, תיאורטיקנים ופילוסופים שונים לעניין זה. במסגרת הסמינר הסטודנטים יתבקשו להציג את יצירת אמנות שלהם או של אומן אחר ולהציע דיון תיאורטי או פילוסופי ביחס לדילמה תרבותית זו.

* מותנה באישור וועדת הוראה ומוגבל במספר המקומות- במקום הסמינר האם האמנות היא שפה?